

НИКОЛАЙ РАЙНОВ
МЛАДАТА ПРИСМЕХУЛНИЦА
АНГЛИЙСКА ПРИКАЗКА

chitanka.info

Живели едно време цар и царица. Те имали една дъщеря, голяма хубавица. Понеже не им се родило друго чедо, угаждали на дъщеря си във всичко. По техен пример и царедворците гледали да задоволяват всички желаниа на княгинята.

Княгинята ставала от ден на ден все по-горда и по-надменна. Тъй растяла тя — самоуверена, високомерна към другите, сигурна в своята хубост. По-долните презирала. Родителите ѝ не казвали нищо, за да не огорчат едничката си дъщеря.

Княгинята се казвала Матилда, но всички ѝ викали на галено Мод. Придворните мъже и жени не я обичали, защото се подигравала с всекиго. Когато някой почне да върши нещо или когато заговори, княгиня Матилда начевала да се криви, да се плези и толкова сполучливо да го наподобява, че всички наоколо се пукали от смях.

От време на време някои от по-старите царедворци дръзвали да подхвърлят на царя или на царицата, че дъщеря им не се държи добре. Но родителите на Матилда отговаряли винаги с едни и същи думи:

— Тая прелестна Мод ли? Че тя е още дете! Кой може да ѝ се сърди? Не виждате ли, че го прави на шега, а не от зло сърце?

Тия думи, разбира се, не успокоявали оскърбените, които виждали, че Мод не е вече дете, защото има четиринадесет години. А една княгиня на четиринадесет години трябва, казвали си те, да се отнася към старите заслужили царедворци по друг начин, ако иска и те да я почитат.

Веднъж в двореца дошла на гости една възрастна царица, далечна сродница на Матилдиния баща, за която се приказвало, че е магьосница.

Лицето на тая царица било сухо и жълто, съвсем набръчкано. Носът ѝ бил дълъг, много дълъг и — при това — изкривен наляво, с едра брадавица над едната ноздра. Устата ѝ била голяма, с дълги устни, изкривени надясно; един дълъг зъб се подавал над долната устна. Очите ѝ били малки, но живи и някак особено святкали, сякаш от тях излизат искри. Над челото на царицата падал побелял кичур коса.

Царят и царицата посрещнали с почит гостенката. Придворните ѝ се поклонили. А княгинята, щом я видяла, прихнала да се смее и се скрила зад бащиния си гръб. Сетне, за да разсмее царедворците, сбръчкала лицето си, изкривила устните си на една страна, примижала

с очи, па изопнала и носа си с два пръста, като се стараела да наподоби колкото се може по-вярно лицето на старата царица.

Баща ѝ се дръпнал отведнъж, за да стори път на гостенката, и момата неочаквано се озовала пред самата царица магьосница.

Гостенката видяла всичко. Тя се усмихнала, посочила с пръст Матилда и казала на събраните:

— Вижте колко много ме харесва младата княгиня: иска ѝ се да прилича на мене. Добре тогава, княгиньо: отсега нататък ще станеш като мене.

При тия думи магьосницата погледнала втренчено право в очите княгинята, протегнала ръка и я помилвала по лицето. Ала тая милувка била толкова страшна, че Мод изтръпнала. Сякаш някой сложил на лицето ѝ желязна маска: тя усетила, че кожата ѝ е сбръчкана, а очите — свити. Носът ѝ се удължил толкова много, че дори ѝ тежал. Челюстите ѝ се разкривили, устните ѝ — също; от устата ѝ се подал дълъг извит зъб, а на челото ѝ увиснал кичур бяла коса.

Княгиня Мод се озърнала безпомощно наоколо с надежда, че някой ще ѝ помогне. Царедворците изпаднали в ужас. На царя и царицата прилошало. А гостенката се усмихнала, поклонила се и бързо слязла по стълбата, скочила пъргаво в колесницата, кимнала на коларя и след миг изчезнала.

В двореца настанала тежка скръб, сякаш някой е починал. Царицата се разболяла. Царят побелял за една нощ. Княгиня Матилда току се оглеждала в огледалото, плачела денем и нощем и не излизала никъде от срам. Тя знаела, че ако се покаже пред хората — всички ще ѝ се смеят, както преди това тя се смеела на другите.

Бащата на Мод пратил неколцина царедворци с богати подаръци, дано склонят сродницата му да дойде и снесе магията от дъщеря му. Но пратениците се върнали и съобщили, че царицата била заминала, без да обади на своите министри къде отива; тя имала навик често да изчезва тъй.

Нямало що да се прави — царят повикал учени хора и лекари, колкото ги имало в царството, и ги помолил да видят с какво биха помогнали на княгинята. Събрали се те. Дълго се съветвали. Приказвали, мъдрували, мислили, карали се — кой от тях знае повече. Варили всякакви лекове, мазали лицето на Мод, разтривали я, кадили я с какви ли не смоли и миризми, ала нищо не помогнало.

Надошли врачове и врачки, знахари и знахарки, магьосници и чародейки. Едни гледали на боб, други — на карти, трети — на восък, но не успели да познаят как да се излекува княгинята. Баяли ѝ, заклевали я, ръсили я с омагьосана вода, ала не могли да развалят магията.

— Не ни е по силите — рекли, — да разтурим такава магия. Царицата, която е омагьосала момата, знае повече от нас.

Княгинята се стопила от мъка и плачове. Заприличала на сянка.

Веднъж, когато една от слугините влязла да я види, не намерила никого в стаята ѝ. Спалнята била празна. Потърсили Мод в двореца; навред обиколили, но — напразно. Нямало я и в градината. Па и в града не я бил видял никой.

А в това време княгиня Матилда, облечена в селски дрехи и пребрадена с проста шарена кърпа, вървяла по пътя, който води от столицата към най-близкото село. Тя вързала в един вързоп златната си коронка и другите си скъпоценни накити. По нищо не се познавало, че е царска дъщеря. Па и никой освен придворните не я бил виждал, откак погрозняла, та сега и да я видел, не би я познал.

Срещали я хора, отиващи към града, поглеждали я и си казвали един другиму:

— Колко грозно момиче! Цяла чума! Бива, бива грозота, ама чак пък толкова!...

Когато влязла в селото, децата тръгнали подире ѝ, като след мечка. Едни подскачали около нея с викове и крясъци, други ѝ дърпали наметката, трети я наричали плашило, четвърти я сочели с пръст и се превивали от смях.

Всички тия оскърбления пробождали като ножове сърцето на Матилда. Но тя се била смирила и решила да претърпи всичко, защото си спомняла колко пъти е наскърбявала с подигравки и зли закачки другите. Сега дошло време да разбере колко тежко е било на ония, с които се е гаврила.

Много села и градове минала княгинята. Най-послед стигнала до една висока планина, дето била границата между бащиното ѝ царство и съседното. Тя не знаела накъде да върви. Помислила, помислила, па поела пътя по планината и навлязла в чуждата държава.

Тъкмо се било запролетило. По ливадите били нацъфтели цветя: първите цветя, които пъстроят между зелената трева. Слънцето светело

весело. Небето било ясно. И на Мод станало светло на душата.

Тя си казала:

— Какво пък най-последно? Макар че съм грозна, все ще преживея, както живеят толкова хора по широкия свят. Сбърках много, като се подигравах на близките си. Занапред ще бъда внимателна към всички, ще им услужвам, ще им помагам, с каквото мога.

В полите на планината имало малко селце. Там решила момата да стане ратайкиня: видяла, че за друго я не бива; в двореца не се била научила на никаква работа: струвало ѝ се, че поне ще може да слугува.

Тръгнала из селото да си търси място. Но в която къща да влезе, изпъждали я.

— Не ни трябваш — казвали. — Много си грозна. Ще ни изплашиш децата.

Пропъждана от всички къщи, княгинята се отчаяла. Нямала какво да яде. Отдавна си била продала всички скъпоценни накити. Останала ѝ била само коронката. Решила и нея да продаде.

Като обходила цялото село, стигнала до една самотна къщица, разположена край пътя, настрана от другите. Слънцето залязвало. Мод почукала на вратата. Отворила ѝ една бабичка и я попитала какво иска.

Княгиня Матилда ѝ подала коронката и казала:

— Мила госпожо, дай ми малко хляб, че умирам от глад. Ще ти заложа тая коронка. Ако я запазиш, след време може да се върна и да си я откупя. Ако ли изпаднеш в голяма нужда, продай я: няма да ти се сърдя.

Бабата излязла жалостива. Тя нахранила Мод, напоила я с мляко и на раздяла ѝ дала цял самун хляб. Момата тръгнала към гората. Когато навлязла навътре, стъмнило се. Тя била толкова уморена, че не можела да върви по-нататък. Легнала под една клонеста борика и заспала.

На заранта станала рано, при изгрев-слънце. В гората било весело и тихо. Птички подскачали по клоните на дърветата и пеели. Зайци и сърни тичали по поляните. Тия животни били толкова кротки, че давали на момата да ги милва. Учудените им очи я гледали доверчиво.

Момата усетила изведнъж такава радост, каквато не била усещала друг път.

— Слава Богу, че не съм най-сетне сама — си казала тя. — Поне животните ме обичат. Ето там тече бистро поточе. Наблизо ще се намерят било ягоди, било гъби. Тук ще остана да живея. От глад няма да умра. Никой няма да ме вижда. Никой няма да ми се смее и да се подиграва с мене.

И Матилда си направила колиба от борови клони, па заживяла в нея. Ходела да бере ягоди и гъби и да копае корени. Тъй се хранела. Веднъж, както вървяла из гората, озовала се на широка поляна, чак на другия ѝ край. Едно овчарче пасяло стадото си по ония места. То било сухо, грозно, болнаво. Казвали го Джим. Мод се сприятелила с него. Джим си дялял хляба със своята приятелка, а тя му давала от гъбите и ягодите.

Тъй прекарала Матилда пролетта и лятото. Половин година минала, откак била напуснала бащиния си дом. Затъжила се тя отдавна за родителите си, но не желала да им причинява мъки, като я гледат грозна и напразно се стараят да ѝ помогнат. А дните летели неусетно. Дошли есента. Една вечер Джим казал на княгинята, че в селото върлува лоша болест.

— Каква болест? — попитала Мод.

— Никой не може да ѝ намери цяр. Лицето на човека се изприщва, покрива се с буци. Болестта се предава от човек на човек, затова никой не смее да помогне на болния: хората се боят да не се заразят. Най-много се боят младите, че ще погрознеят, ако ги хване болестта. Болните лежат, изоставени от всички. Няма кой да им даде ни хляб, ни вода; някои тъй си и умират. Страшна работа!

Тия думи поразили Мод. Тя решила да отиде в селото, за да помага на болните.

„Поне аз няма от какво да се боя — си казала тя. — Толкова съм грозна, че няма вече накъде. И да се разболея, все едно: по-грозна няма да стана. А пък ще успея да спася поне един човек от смърт. Само едно бих искала да зная: с какво да им помогна, та да оздравеят. Не знам лека на тая болест.“

С тия мисли Матилда се прибрала в колибата си и легнала да спи. Насън ѝ се явила една стара жена, която приличала по лице и на царицата магьосница, и на бабата, у която княгинята заложила своята коронка. Тя повела Мод през гората и я отвела до една поляна, обрасла с едри жълти цветя, прилични на млечок.

— Набери от тия билки — казала тя на Матилда — и ги свари. С водата измий лицето на болния и той ще оздравее.

Щом се съмнало, Мод станала и отишла там, дето я била отвела бабата. Намерила поляната, която била наистина обрасла с жълтоцветни билки. Набрала от тях толкова, колкото могла да понесе.

После се върнала в колибата, свързала цветята на сноп, наметнала се с дрехата си и отишла в селото.

Тоя път, разбира се, я посрещнали не като по-рано. В същите къщи, дето преди месеци я пъдели и ѝ се подигравали, сега я приемали с отворени прегръдки. Стискали ѝ ръцете от благодарност, че се решава да гледа болните. А самите заболели я посрещали със сълзи на благодарност в очите.

Момата почнала да се грижи за болните с нежност и внимание. Тя им давала храна и вода. Варяла ония билки, които била набрала, и миела с водата лицата на нещастниците. И какво излязло? Всички, които лекувала, се изцерили до един. Разчуло се навред по селото за тая билярка. Излекуваните я благославяли и обсипвали с дарове, но тя не приемала нищо.

— Доста ми е вашата благодарност — отвърщала момата.

Почнали да я канят във всички къщи. Излекува ли едного, отивала при друг. Цялата есен, че и зимата Матилда прекарала в селото — да лекува болните. Тъкмо се запролетило, и тя излекувала последния болник. Тогава решила да се върне в гората и да заживее отново в своята колибка, макар че всички я молели да остане при тях. Тя се простила един ден със селяните, които я изпратили чак до гората, и си отишла в колибата.

Първата нощ, която прекарала Мод в колибата, била най-щастливата нощ през живота ѝ. Тя видяла момите, момците и децата, които била излекувала, че идват с венци в ръце да ѝ благодарят още веднъж. Старците, бабите и възрастните хора, които била изцерила, също идвали да я благославят и да ѝ пожелават честита бъднина. Това било, разбира се, насън. Когато се събудила, сърцето ѝ тупкало от радост, че е могла да направи на хората добро.

Мод станала и тръгнала към поточето да се измие. Старите ѝ познайници — сърните и зайците — я посрещнали с весели подскачания, зарадвани, че я виждат отново след толкова време. Сърцето на княгинята се изпълнило с още по-голяма радост. А знаете

ли какво станало, когато Мод се навела над ручея — да се измие? Погледнала и не могла да повярва на очите си. Радостен вик на учудване се откъснал от гърдите ѝ.

Тя видяла във водата своето отражение. Но може ли това да бъде истина? Тя не била вече грозна като оная стара магьосница, а хубава, каквато си била по-рано, преди да дойде у тях царицата чуждестранка.

Матилда си пипнала лицето, за да се увери, че не се лъже. Дългият ѝ нос бил изчезнал. Нямало го и кривия зъб. Устните ѝ били малки, а очите ѝ се отворили нашироко, като по-преди. А най-важното, което забелязала, когато се огледала във водата, било, че лицето ѝ не е жестоко и гордо, каквото го знаела, ами осветено от блясъка на доброта и обич — един вътрешен блясък, какъвто по-рано тя не била виждала на ничие лице. И това ѝ се харесало най-много от всичко.

Значи магията се е разтурила по някакъв начин. Кога и как е станало това, Мод не знаела. Дори не ѝ се вярвало, че е възможно да се е отървала от своята грозота. Сега тя ще може да се покаже пред всички хора, дори и пред бащините си поданици; ще може да се върне и при родителите си. Но пък кой знае да не би само на нея да се струва така?

Тя отишла на оная поляна, край гората, дето овчарчето пасло стадото си. Момчето било там. То видяло, но не ѝ казало нищо. В погледа му имало учудване, ала по нищо не личало, че я познава. Сякаш виждало нов човек и се питало отде е дошъл.

— Не ме ли позна, Джим? — попитала момата.

— Не, госпожице. Коя си ти и отде идеш?

— Че как да не ме познаваш? Аз те знам много добре. Бива ли толкова скоро да ме забравиш? Нали бяхме уж приятели?

— Не си спомням да съм те виждал. Чудно ми е дори, че ми знаеш името. Кога сме били приятели?

— Кога ли? Миналото лято. Ти много скоро забравяш, Джим.

— Не. Миналото лято идваше една мома, която живееше в гората, но тя беше много грозна, а ти си хубава.

Мод се уверила, че наистина се е върнала прежната ѝ хубост и очите ѝ не са я излъгали. Ала как да си обясни тая промяна?

Изглежда — си казала княгинята, — че това се е случило миналата нощ, додето съм спяла. Затова ми беше толкова добре. Сега разбирам, че онова, което не успяха да направят лекарите, учените,

знахарите и магьосниците, е станало тогава, когато помагах на клетите болни. Състраданието и обичта към тях ме накараха да забравя себе си — и магьосницата, като е видяла това, е разтурила своята магия.

Още същия ден Матилда решила да се върне при своите родители, но преди това отишла да си поиска короната от бабата. Наистина тя не можела да я откупи, защото нямала пари, ала ѝ се искало поне да узнае дали бабата я още пази, или я е продала вече. Ако я пази, може би ще се съгласи да ѝ я даде, а тя ще измоли от някой богат селянин откуп.

Княгинята се учудила много, когато излязла да ѝ отвори не бабата, а една млада и хубава жена, която я поканила любезно да влезе и се отмори.

Като се заприказвали, момата запитала:

— Не живееше ли едно време тук една бабичка?

— Живееше — отвърнала домакинята, — но тя замина за далечна страна. Ние купихме с мъжа ми тая къща от нея. Казват, че тази баба била зла и жестока, ала аз не съм видяла зло от нея. Между народа се мълвеше, че била магьосница. Когато си заминаваше, остави ни една скъпоценна вещ, която ѝ била заложила някаква мома.

— Да не е една златна коронка?

— Да. Бабата ни каза, че момата щяла да дойде да си я поиска. Ние я пазим. Да не си ти тая девойка?

— Аз съм. Благодаря ви много, че сте запазили моето украшение. За него идвам.

Жената извадила от ковчега коронката и я сложила на главата на Матилда. После се дръпнала малко назад и рекла с възхищение:

— Колко ти прилича! Хубавица като тебе е родена за княгиня.

— Аз съм наистина княгиня — казала тихо Мод, но не за да се похваля, а само за да обясни на жената защо е дошла да иска короната.

Сетне ѝ разказала своя живот, без да скрие нещо. Домакинята се зарадвала, че има за гостенка такава важна особа, и се учудила доста на Матилдината скромност. Тя нагостила княгинята, поразговорила се с нея и я изпратила.

Мод се отправила към бащиното си царство. Още щом минала планината, срещнали я хора, които я познали и поздравили. По цялата страна се пръснала мълвата, че княгинята се връща, излекувана от своята грозота. Тоя слух стигнал и до столицата. Царят изпратил

царедворци с колесница да посрещнат дъщеря му. Когато се била спряла в едно село да си почине, Матилда видяла, че идват конници. На седлата им бил изобразен бащиният ѝ герб. Тя ги познала. И те я познали, поздравили я и я замолили да почака колесницата. Скоро пристигнала и колесницата, придружена от царедворци на коне. Княгинята се качила и потеглила, изпратена с весели викове от народа.

Накрай столицата излязъл царят да посрещне дъщеря си. Той заплакал от радост. Дълго прегръщал и целувал дъщеря си, която всички смятали вече за умряла. Голяма била и радостта на Матилдината майка, па и на придворните. Ала още повече се зарадвали всички, като видели колко се е променила тяхната княгиня. Тя не била вече ни горда, ни присмехулница. Усмиввала се от сърце, отнасяла се любезно, била услужлива. Обичала всички — и бедни, и богати. Помагала с готовност всекиму, който се нуждае от нещо.

Колко пък за царицата магьосница, никой нито я чул, нито я видял. Къде изчезнала, и до ден-днешен не се знае.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.